Strömbrytarens historia

- **Tidslinje för ”det vita kolets av och på”**

Sedan elektriciteten, eller ”det vita kolet” som det kom att kallas, uppfanns har strömbrytaren funnits i ett antal olika skepnader och med olika tekniska lösningar. Nedan återges de mest betydelsefulla uppfinningarna och händelserna i elektricitetens och strömbrytarens historia som har tagit oss fram till där vi är idag.

1800-talet:

- Italienaren Alexandro Volta uppfinner det elektriska batteriet under 1800-talets början. Enheten för elektrisk spänning, volt, uppkallas efter honom. Kort därefter ger André Ampere namnet till enheten för elektrisk strömstyrka – ampere

- 1827 kompletteras Voltas och Amperes upptäckter av Ohm som uttrycker sambandet mellan elektrisk spänning, strömstryka och resistans, som får namnet Ohms lag

- Thomas Edison uppfinner glödlampan år 1879

- Stanley uppfinner den första strömbrytaren år 1885

1900-talets första decennier:

- Under 1900-talet börjar elektricitet att användas för belysning. Det är till en början mycket dyrt och de hushåll som har råd visar gärna upp det med utsmyckade strömbrytare som utgör en del i hemmets inredning

- Strömbrytarna är runda och av vridtyp och tillverkas i Tyskland. Kåporna till strömbrytarna är oftast av porslin, men finns också i brons och mässing. Trä är också ett vanligt material som senare förbjuds i och med brandfaran

1920-talet:

- Elektriska installationer i hemmen blir vanligare och de infällda apparaterna ökar

- Kuhlo uppfinner kuhloledningen som kommer att ersätta knoppinstallationen som präglade 1900-talets första decennier

- Bakelit börjar användas som material istället för mässing och porslin. Med bakelit kan apparater serietillverkas. Nackdelen är de endast kan tillverkas i mörka färger

1930-talet:

- Under 1930-talet inleds massproduktion av strömställare och vippströmbrytaren gör sitt inträde på marknaden

- Intresset för design vaknar och vita strömbrytare blir trendigt, vilket innebär att bakeliten byts ut mot aminoplaster

- Pello-brytaren, en svensk konstruktion från Alpha, och de första flerfacksramarna lanseras

1940-talet:

- Med andra världskriget följer en brist på elmaterial i Sverige som importerar majoriteten av elprodukterna från Tyskland

- 1945 grundas ”Eljo” i Båstad av en man vid namn Joel Olsson. Namnet Eljo är en variant av förnamnet Joel. 2003 köps Eljo upp av Schneider Electric

1950-talet:

- Fyrkantiga strömbrytare blir modernt

- Uttag med petskydd lanseras i Sverige

1960-talet:

- Dimmern, kapslade vridbrytare och kompaktuttag lanseras och nordiska tillverkare tar upp kampen om strömbrytarmarknaden mot de tyska tillverkarna

1970-talet:

- Svenska tillverkare får en viktigare roll på marknaden för elprodukter

- Fyrkantiga strömbrytare dominerar och under decenniet blir vipporna större

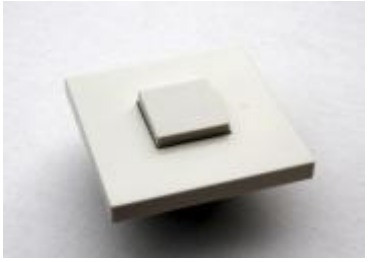

1980-talet:

- De första rörelsevakterna och 4-vägsuttagen lanseras och termoplast med större tålighet blir ett vanligare material

1990-talet:

- Transistortekniken ersätter tyristortekniken

- Designen på strömbrytarna är diskret och går i vitt under större delen av 90-talet. Först under decenniets sista år börjar andra färger att göra entré på strömbrytarmarknaden

2000-talet:

- Miljömedvetenheten och behovet av energieffektivisering rotar sig allt mer hos både konsument och leverantör

- Världens första strömbrytare i glas, TRANCENT, lanseras år 2000

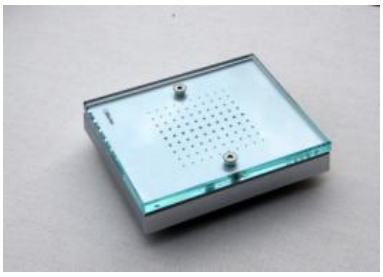

- Exxacts föregångare Trend har dominerat den svenska marknaden i drygt 20 år
- Designmässigt har inte mycket hänt; vita, fyrkantiga strömbrytare dominerar fortfarande marknaden. Men nu lanseras Exxact

Källor: Göran Persson, Schneider Electrics;
Elektrikern nr 9/1997;
wikipedia.org,
www.elmuseum.se, John Eklund
http://home.swipnet.se/elsamling/

Bilder: Göran Persson, Schneider Electric